

ZABORAVLJENE SUGRAĐANKE (3)

Sjeća li se još tko u Bjelovaru hrabre liječnice koja je umrla zbog svojih ideala?

Slavica Trgovac Martan

🕒 18. kolovoza 2022.

PODIJELI S PRIJATELJIMA!

Emilija Holik. To je ime punih 30 godina, od 1961. do 1991. stajalo na ulazu u bjelovarsku bolnicu. U bolničkom parku do Domovinskog rata stajala je i bista koja je prikazivala hrabru i odlučnu mladu liječnicu, predanu anifašističkoj borbi i idealima koji će je odvesti u preranu smrt. Stvaranjem samostalne hrvatske države, ideali zbog kojih je umrla Holik postat će nepopularni pa će njezina bista nestati iz bolničkog parka, kao i ime iz naziva bjelovarske bolnice koja se od tada do danas, birokratski sterilno zove – Opća bolnica Bjelovar.

A tko je zapravo bila Emilija Holik? Rođena je 3. studenog 1906. godine u Gorskom kotaru, u učiteljskoj obitelji. Tijekom ranog Emilijinog djetinjstva služba njezine roditelje dovodi u Ivansku pokraj Bjelovara, gdje će njihova kćerka završiti osnovnu školu, a nakon toga i Gimnaziju u Bjelovaru. Put je dalje vodi na Filozofski fakultet u Zagrebu, no tamo će nakon godinu i pol

prekinuti studij te se prebaciti na zagrebački Medicinski fakultet, gdje diplomira 1938. godine. Odmah po završetku studija zapošljava se u bjelovarskoj bolnici, tada Banovinskoj bolnici u Bjelovaru.

Dr. Dubravko Habek, ugledni bjelovarski liječnik i povjesničar koji je istražio život i rad liječnika zaposlenih u bjelovarskoj bolnici, zaslužan je za brojne informacije koje danas imamo o Emiliji Holik. U njezinoj biografiji objavljenoj u knjizi „Biografije bjelovarskih liječnika“ Habek navodi kako je Holik još kao studentica bila aktivna u marksističkim kružocima, a sa sličnim aktivnostima nastavlja i nakon povratka u Bjelovar.

Emilija Holik ispred kirurško-ginekološkog odjela bjelovarske bolnice (Foto: „Biografije bjelovarskih liječnika“, D. Habek)

-U Bjelovaru je tadašnja komunistička partija osnovala prvotno „Društvo naprednih intelektualaca“, a potom s drugim nazivom „Društvo za prosvjetu žena“ s marksističkom, literarnom i gimnastičkom sekcijom, kojega je dr. Emilija Holik bila predsjednik, a poznata bjelovarska liječnica dr. Elza Rajski tajnica društva. Ovo je društvo djelovalo svega godinu dana jer je početkom 1941. zabranjeno – piše Habek.

8. travnja 1941., dva dana prije datuma koji se danas u udžbenicima povijesti službeno navodi kao dan nastanka zloglasne Nezavisne Države Hrvatske, ista ta NDH bit će proglašena upravo u Bjelovaru. Učinit će to tadašnji gradonačelnik Bjelovara Julije Makanec, pred razdraganim mnoštvom okupljenim ispred Gradske uprave, današnje zgrade Gradskog muzeja. Zbog novonastalih okolnosti, pobornici marksističkih ideja će morat će se pritajiti. Ipak, mnoge dolazak ustaša na vlast neće

uplašiti već će nastaviti djelovati u „ilegali“. Upravo takvo djelovanje zabilježeno je među medicinskim osobljem tadašnje bjelovarske bolnice, pri čemu se ističe upravo Emilija Holik.

-Aktivno je pomagala partizanski pokret kao član Okružnog odbora osnivanjem bolničkog tzv. Odbora za crvenu pomoć kojega je bila predsjednik, a dr. Svetozar Begić blagajnik, potom dr. Stanko Krstić i radnica bolnice Jelena Komlenac, a preko ilegalca NOP-a, izvjesnog Matačića. Taj je odbor od namještenika bolnice skupljao „prinose u novcu i robi“ te „širio komunističke letke“ – navodi u svojoj knjizi Dubravko Habek.

Zabilježeno je i kako je mlada liječnica slala lijekove i medicinske potrepštine partizanima na borbenim položajima na Bilogori i Moslavini, a s kolegama koji su slično razmišljali ilegalno je liječila ranjene partizanske vojnike u samoj bolnici, najviše u hitnoj kirurškoj ambulanti.

Iako je, po svemu sudeći, pokret otpora u bolnici bio snažan, nije dugo mogao ostati skriven. Za suradnju doktorice Holik s „neprijateljem“ doznalo se vrlo brzo pa je uhićena 21. lipnja 1941. godine. Odvezena je u zloglasni logor Danica kraj Koprivnice gdje nastavila predano raditi svoj posao, u logorskoj ambulanti.

-Pomagala je sirotinji u teškim prijeratnim i ratnim vremenima, pa ne začuđuje da su neki djelatnici bolnice i građani iz Bjelovara u jeku rata biciklom odlazili u logor Danica kako bi doktorici odnijeli nešto hrane u limenim kanticama – navodi Habek.

U jesen 1941. godine iz logora će je vezama izvući ugledniji Bjelovarčani i otac, no ni teško zarobljeničko iskustvo neće pokolebati Emiliju Holik da se nastavi boriti za komunističke ideje. Vraća se u bolnicu i nastavlja pomagati partizanima, ali i svim drugim pacijentima, bez obzira na ideologiju.

Vjerojatno pod povećalom zbog ranijeg privođenja, Emilija Holik uskoro je, u rujnu 1942. godine, ponovno uhićena zbog suradnje s partizanima. Manje od mjesec dana nakon uhićenja, početkom listopada 1942. Pokretni prijeki sud osudio ju je na smrt „zbog komunističke promidžbe i aktivnog pomaganja partizanima“. Strijeljana je 13. listopada 1942. u Bjelovaru, na Vojnoviću, u dobi od 36 godina, zajedno sa skupinom drugih osuđenika. Njezini posmrtni ostaci iz grobnice koju je dijelila s drugim ubijenima ekshumirani su u ožujku 1946. te prebačeni u obiteljsku grobnicu u Ivanskoj, gdje i danas počiva.

Za Emiliju Holik u Bjelovaru danas znaju uglavnom pripadnici starijih generacija jer se o njoj, kao ni o drugim zaslužnim Bjelovarčankama i Bjelovarčanima, ne govori na satima zavičajne nastave. Ona u Bjelovaru nema ni ulicu, ni trg, a bista koju je dobila dok se grad još sjećao njezinih zasluga, desetljećima leži zaboravljena u mračnom muzejskom podrumu.

No, čini se kako bi se nakon više od tri desetljeća šutnje i zanemarivanja, nepravda nanesena hrabroj liječnici ipak mogla biti ispravljena. Kako, doznajte u idućem nastavku priče o ovo našoj zaboravljenoj sugrađanki.

**Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autorice*

**Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije*

Prima.

Svatko treba promjenu.
Započnite od svog doma.
Saznaj više

PODIJELI S PRIJATELJIMA!

BJELOVAR

BOLNICA

EMILIJA HOLIK

AKTUALNO

